

ΕΝΟΤΗΤΑ 8

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Για το λύκειο

**Δημόσια αντιπαράθεση
Γιατί η ελευθερία (του λόγου)
δεν λειτουργεί χωρίς αυστηρούς κανόνες;**

8.1 Ζητήματα που μας ενδιαφέρουν

Οι μαθητές λαμβάνουν μέρος στο σχεδιασμό της ατζέντας

8.2 Προετοιμασία της αντιπαράθεσης

Βασικές δηλώσεις και στρατηγικές

8.3 Αντιπαράθεση – απόφαση - αναφορά

Δημόσια αντιπαράθεση και λήψη αποφάσεων

8.4 Μια αντιπαράθεση – διαφορετικές προοπτικές

Οι μαθητές συζητούν για την αντιπαράθεση

Ενότητα 8

Ελευθερία

Δημόσια αντιπαράθεση

Γιατί η ελευθερία (του λόγου)

δεν λειτουργεί χωρίς αυστηρούς κανόνες;

Εισαγωγή για εκπαιδευτικούς

Γιατί η ελευθερία (λόγου) δεν λειτουργεί χωρίς αυστηρούς κανόνες;

Ορισμένοι αναγνώστες μπορεί να παραξενευτούν με αυτό το ερώτημα. Στο κάτω-κάτω, ελευθερία σημαίνει να μπορούμε να κάνουμε αυτό που θέλουμε. Η δημοκρατία είναι σύστημα για ανοικτές, ελεύθερες κοινωνίες. Οι αυστηροί κανόνες παραπέμπουν σε πολύ διαφορετικά, αυταρχικά καθεστώτα. Τι κρύβει, λοιπόν, το αρχικό ερώτημα; Με λίγα λόγια, η ελευθερία και η ισότητα είναι δίδυμες αδελφές. Απολαμβάνουμε το δικαίωμα στην ελευθερία, αλλά είναι απαραίτητο να έχουμε όλοι ίσες ευκαιρίες να το απολαμβάνουμε. Εδώ υπεισέρχονται οι κανόνες. Σ' αυτή την ενότητα, οι μαθητές θα δοκιμάσουν τη σημασία αυτής της αρχής στη συμμετοχή στη δημοκρατία.

Λόγοι για τους οποίους αυτή η ενότητα εστιάζει στη δημόσια αντιπαράθεση (debate)

Οι πολίτες που συμμετέχουν στη δημοκρατία θα λάβουν μέρος σε συζητήσεις και αντιπαραθέσεις, μέσα από τις οποίες θα ασκήσουν το ανθρώπινο δικαίωμα της ελευθερίας σκέψης και έκφρασης. Η δημόσια αντιπαράθεση είναι δεξιότητα που μαθαίνεται, οπότε είναι απαραίτητη η εκπαίδευση των μαθητών σε αυτή στο σχολείο. Σ' αυτή την ενότητα έχουν ιδιαίτερη σημασία η ελευθερία λόγου και έκφρασης, που θα χρησιμοποιηθούν για να ασκηθούν οι μαθητές στους τρόπους που πρέπει να γίνεται η δημόσια αντιπαράθεση.

Ο ρόλος των μαθητών στο μάθημα για την αντιπαράθεση

Στην αντιπαράθεση λαμβάνουν μέρος έντεκα μαθητές. Σχηματίζονται δύο αντίπαλες ομάδες με πέντε μαθητές η καθεμία και ορίζεται συντονιστής. Οι υπόλοιποι μαθητές παρακολουθούν, και συγχρόνως έχουν ενεργό ρόλο. Τρεις ομάδες μαθητών, η μία μετά την άλλη, γράφουν ένα άρθρο για την αντιπαράθεση και το παρουσιάζουν στην τάξη στο τελευταίο μάθημα της ενότητας. Οι υπόλοιποι μαθητές έχουν ρόλο ακροατηρίου, είναι κριτές της αντιπαράθεσης, αποφασίζουν ποια ομάδα τους έπεισε τελικά και ψηφίζουν την πλευρά που υποστηρίζουν. Όπως συμβαίνει και στην πολιτική, η μία πλευρά κερδίζει την πλειοψηφία.

Τι θα μάθουν οι μαθητές σ' αυτή την ενότητα

Η αντιπαράθεση ακολουθεί αυστηρούς κανόνες που εξασφαλίζουν πως κάθε μαθητής έχει δίκαιο και ισότιμο χρόνο για να μιλήσει. Ο συντονιστής θα διακόψει τους μαθητές που προσπαθούν να μιλήσουν περισσότερο από τον χρόνο που τους επιτρέπεται. Αυτός ο κανόνας είναι απαραίτητος γιατί προστατεύει το δικαίωμα κάθε ομιλητή στην ελευθερία έκφρασης, με αυστηρά όρια. Γι' αυτό τον λόγο, η ελευθερία δε λειτουργεί χωρίς αυστηρούς κανόνες (βλ. τον υπότιτλο της ενότητας). Χωρίς αυτή την αρχή, κανένα δημοκρατικό σύστημα δε μπορεί να λειτουργήσει, αλλά και τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν θα είχαν νόημα για τη ζωή των ανθρώπων.

Καθήκοντα του εκπαιδευτικού σ' αυτή την ενότητα

Σ' αυτή την ενότητα, αφιερώνεται πολύς χρόνος ώστε οι μαθητές να εργαστούν ατομικά για να να ασκήσουν τις δεξιότητες της παρατήρησης και της αντιπαράθεσης, αλλά παράλληλα να αναλάβουν την

ευθύνη των πράξεών τους. Τα μαθήματα 2-4 αρχίζουν με τις απόψεις των μαθητών. Την ώρα που οι μαθητές εργάζονται ατομικά, ο/η εκπαιδευτικός λειτουργεί ως προπονητής: τους παρατηρεί, ώστε να σημειώσει σε ποια σημεία πάνε καλά και σε ποια οι ικανότητές τους χρειάζονται περισσότερη προσοχή και άσκηση. Τους βοηθά αν το ζητήσουν, αλλά δεν τους προσφέρει απαντήσεις ή λύσεις στην εργασία τους.

Ανάπτυξη ικανοτήτων: σύνδεση με άλλες ενότητες αυτού του τόμου. Τι δείχνει αυτός ο πίνακας

Ο τίτλος αυτού του τόμου, *Συμμετέχουμε στη δημοκρατία*, εστιάζει στις ικανότητες του ενεργού πολίτη στη δημοκρατία. Ο πίνακας που έπειται παρουσιάζει τη δυνατότητα να συνδυάσουμε τις ενότητές του. Στη σκιασμένη σειρά, φαίνονται οι ικανότητες που αναπτύσσονται στην Ενότητα 8. Στη στήλη με έντονο περιθώριο φαίνονται οι ικανότητες της πολιτικής λήψης αποφάσεων και δράσης, διότι συνδέονται στενά με τη συμμετοχή στη δημοκρατία. Οι άλλες σειρές υποδεικνύουν συνδέσεις με άλλες ενότητες αυτού του τόμου και συγκεκριμένα με ικανότητες που ενισχύουν τους μαθητές στην ενότητα 8.

Πώς χρησιμοποιείται ο πίνακας

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον πίνακα ως εργαλείο για τον σχεδιασμό ενός μαθήματος στην EDC/HRE με διαφορετικούς τρόπους.

- Βοηθά εκείνους που διαθέτουν λίγες ώρες για EDC/HRE: κάποιος μπορεί να επιλέξει μόνο αυτή την ενότητα και να παραλείψει τις άλλες, διότι κάποιες βασικές ικανότητες αναπτύσσονται, σε κάποιο βαθμό, σε αυτή την ενότητα (όπως για παράδειγμα, ανάλυση, χρήση των μέσων επικοινωνίας, υπευθυνότητα).
- Ο πίνακας βοηθά τους/τις εκπαιδευτικούς να συνδέουν τα θέματα των ενοτήτων, ώστε να ασκούν τους μαθητές τους επανειλημένα σε βασικές ικανότητες, μέσα από διαφορετικά πλαίσια και με ποικίλους συνδυασμούς.

Ενότητες	Διαστάσεις ανάπτυξης ικανοτήτων			Στάσεις και αξίες
	Πολιτική ανάλυση και κριτική ικανότητα	Μέθοδοι και δεξιότητες	Εφαρμογή πολιτικών αποφάσεων και δράσεων	
8 Ελευθερία	Προσδιορισμός βασικών δηλώσεων. Σύνδεση και κατάταξη επιχειρημάτων, επιλογή. Ανάλυση της επιλεκτικής κατασκευής της πραγματικότητας από τα μέσα επικοινωνίας.	Αντιπαράθεση: κατασκευή σύντομων ξεκάθαρων δηλώσεων. Ομαδικό παιχνίδι. Συγγραφή ιστορίας.	Ψηφοφορία, λήψη απόφασης με πλειοψηφία.	Ηθική της αμοιβαίας αναγνώρισης.
2 Υπευθυνότητα				
7 Ισότητα	Ανάλυση και λύση του ζητήματος της πλειονότητας/ μειονότητας.		Για τη λειτουργία της δημοκρατίας, η υπευθυνότητα είναι σπουδαιότερη από τους κανόνες (ενότητες 2 και 7).	
5 Κανόνες και νόμος			Εξουδετέρωση της πιθανότητας μόνιμης σύγκρουσης συμφερόντων με τον σχεδιασμό πλαισίου νόμων και κανόνων.	
6 Κυβέρνηση και πολιτική	Μελέτη της αντιπαράθεσης σε θέματα διαμόρφωσης της ατζέντας και της λήψης πολιτικών αποφάσεων.		Προσδιορισμός των σημείων όπου οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα να παρέμβουν στη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων.	
9 Τα μέσα επικοινωνίας	Ανάλυση της επιλεκτικής κατασκευής της πραγματικότητας από τα μέσα επικοινωνίας.	Συγγραφή άρθρου.	Αναστοχαστική χρήση πληροφοριών που μεταδίδουν τα μέσα .	

ΕΝΟΤΗΤΑ 8: Ελευθερία - δημόσια αντιπαράθεση

Γιατί δε λειτουργεί η ελευθερία (του λόγου) χωρίς αυστηρούς κανόνες;

Θέμα του μαθήματος	Άσκηση δεξιότητας/ μαθησιακός στόχος	Δραστηριότητες για τους μαθητές	Πηγές και υλικό	Μέθοδος
Μάθημα 1 Ποια ζητήματα μας ενδιαφέρουν; (3 εβδομάδες πιο πριν)	Ανάληψη ευθύνης. Κριτήρια επιλογής θεμάτων για αντιπαράθεση στην τάξη: η πολιτική τους σημασία για το παρόν, τα ενδιαφέροντα των μαθητών, σύνδεση με το μαθησιακό επίπεδο και τις εμπειρίες των μαθητών.	Οι μαθητές, με ιδεοθύελλα, συγκεντρώνουν ιδέες και συλλέγουν πληροφορίες για ζητήματα που θα απασχολήσουν την αντιπαράθεση.	Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.1. Πληροφορίες από τα μέσα επικοινωνίας. Εκθέσεις από την προσωπική εμπειρία και το αποτέλεσμα της έρευνας. Χαρτί σεμιναρίου.	Εργασία σε ομάδες στη σειρά.
Μάθημα 2 Προετοιμασία της αντιπαράθεσης	Συμμετοχή: οι μαθητές επιλέγουν με ψηφοφορία. Μέθοδοι και δεξιότητες: ομαδική εργασία.	Οι μαθητές προετοιμάζουν τον ρόλο τους για την αντιπαράθεση.	Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2-8.5, 9.1. Πληροφορίες από τα μέσα επικοινωνίας. Μία εφημερίδα, ένα νεανικό περιοδικό.	Εργασία σε ομάδες, συνεργατική μάθηση.
Μάθημα 3 Συζητούμε – αποφασίζουμε - αναφέρουμε	Ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων, επιχειρηματολογία με αντίδικο, συνεργασία σε ομάδα. Παρατήρηση και αξιολόγηση ανταλλαγής επιχειρημάτων.	Οι μαθητές συμμετέχουν, παρατηρούν ή ακούν μια ανταλλαγή απόψεων. Δραστηριότητα για τις ομάδες, να προετοιμαστούν για την καταληκτική συζήτηση.	Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2-8.5, 9.1.	Αντιπαράθεση. Ομαδική εργασία (ψηφοφορία). Αναστοχασμός

Συμμετέχουμε στη δημοκρατία

Mάθημα 4 Mία αντιπαράθεση, διαφορετικές προοπτικές	Ανάλυση και κριτική μιας κοινής εμπειρίας. Τα μέσα κατασκευάζουν την αντίληψή μας για την πραγματικότητα. Οι κανόνες εξασφαλίζουν ίσες ευκαιρίες στην άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία.	Οι μαθητές συγκρίνουν άρθρα και ιστορίες σε άσκηση αντιπαράθεσης. Οι μαθητές συζητούν για την εμπειρία της αντιπαράθεσης.	Άρθρα γραμμένα από τους μαθητές. Υλικό για εκπαιδευτικούς 9.1.	Παρουσιάσεις. Συζήτηση. . .
---	--	--	---	---

Μάθημα 1**Ποια ζητήματα μας ενδιαφέρουν;
Οι μαθητές συμμετέχουν στον σχεδιασμό της αντιπαράθεσης**

Ο πίνακας συνοψίζει τις πληροφορίες που χρειάζεται ο/η εκπαιδευτικός ώστε να σχεδιάσει και να διδάξει το μάθημα.

Η άσκηση στις ικανότητες αφορά άμεσα την EDC/HRE.

Οι μαθησιακός στόχος υποδεικνύει όσα γνωρίζουν και κατανοούν οι μαθητές.

Οι δραστηριότητες για τους μαθητές, με τη **μέθοδο**, συγκροτούν το βασικό στοιχείο της διαδικασίας μάθησης.

Ο πίνακας για επιλογή **υλικού** υποστηρίζει την προετοιμασία του μαθήματος.

Ο προσδιορισμός του διαθέσιμου χρόνου δίνει ένα αδρό περίγραμμα για τη διαχείριση του χρόνου.

Άσκηση ικανοτήτων	Ανάληψη ευθύνης, επιλογή θεμάτων και υλικού με τη χρήση κριτηρίων.
Μαθησιακός στόχος	Κριτήρια επιλογής θεμάτων για μια άσκηση αντιπαράθεσης στην τάξη: πολιτική σημασία, ενδιαφέρον των μαθητών, σύνδεση με την αντίληψη και τις εμπειρίες των μαθητών.
Δραστηριότητες για τους μαθητές	Οι μαθητές βρίσκουν ιδέες και συλλέγουν πληροφορίες για θέματα κατάλληλα για την αντιπαράθεση.
Πηγές και υλικό	<p>Πληροφορίες από τα μέσα επικοινωνίας.</p> <p>Καταγραφές προσωπικής εμπειρίας και πορισμάτων.</p> <p>Χαρτί στον τοίχο για την παρουσίαση των μαθητικών προτάσεων, με κουτάκι συμπλήρωσης δίπλα σε κάθε όνομα.</p> <p>Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.1.</p>
Μέθοδος	Εργασία σε ομάδες στη σειρά.
Προσδιορισμός διαθέσιμου χρόνου	<p>Κινητοποίηση των μαθητών. (15 λεπτά)</p> <p>Εισαγωγή – οδηγίες. (20 λεπτά)</p> <p>Εργασία σε ομάδες στη σειρά. (15 λεπτά)</p> <p>Χρονικό διάστημα μεταξύ των μαθημάτων 1 και 2. (3 εβδομάδες)</p>

Πληροφορίες για τον/την εκπαιδευτικό: ο λόγος που γίνεται αυτό το μάθημα τρεις εβδομάδες πριν

Αυτό το μάθημα γίνεται τρεις εβδομάδες πριν από τα άλλα για να δώσει τη δυνατότητα στους μαθητές να προετοιμαστούν για το δεύτερο μάθημα, και να συμμετάσχουν στον σχεδιασμό της αντιπαράθεσης του 3^{ου} μαθήματος. Αυτό το μάθημα λειτουργεί ως **προ-οργανωτής**: οι μαθητές εξασφαλίζουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για τη δραστηριότητά τους από πριν.

Η συμμετοχή στον σχεδιασμό μαθημάτων ανταποκρίνεται στη συμμετοχή σε μια κοινότητα. Σε κάθε περίπτωση, ενεργός πολίτης είναι ο ενημερωμένος πολίτης. Από αυτή την άποψη, ο προ-οργανωτής αυτής της ενότητας καταδεικνύει μια γενική αρχή συμμετοχής στη δημοκρατία.

Ο προ-οργανωτής απαιτεί να μεσολαβεί διάστημα περίπου τριών εβδομάδων ανάμεσα στο πρώτο και στο δεύτερο μάθημα. (Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να αποφασίσει πώς θα χρησιμοποιήσει τα μαθήματα σ' αυτό το διάστημα). Ο προ-οργανωτής περιέχει δύο φάσεις:

Πρώτη φάση (δύο εβδομάδες): οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες στη σειρά. Στο τέλος της πρώτης φάσης, κάθε ομάδα έχει καταλήξει σε μια πρόταση για ένα θέμα που πιστεύει ότι είναι ενδιαφέρον και κατάλληλο για αντιπαράθεση. Ετοιμάζουν πληροφοριακό υλικό για την τάξη (σε μια σελίδα).

Το τέλος της πρώτης φάσης και η αρχή της δεύτερης, ορίζονται με προθεσμία.

Δεύτερη φάση (μία εβδομάδα): χρόνος για μελέτη. Στο τέλος της δεύτερης φάσης, κάθε μαθητής γνωρίζει όλα τα θέματα που προτάθηκαν και έχει διαβάσει όλο το υλικό. Κάθε μαθητής έχει επιλέξει ένα θέμα για την αντιπαράθεση.

Χρονοδιάγραμμα του προ-οργανωτή

Μαθήματα	Μάθημα 1		Μάθημα 2
Δραστηριότητες των μαθητών	Πρώτη φάση Οι μαθητές προετοιμάζουν τις προτάσεις τους για μια αντιπαράθεση επιχειρημάτων (debate).	Δεύτερη φάση Οι μαθητές διαβάζουν τις προτάσεις τους.	Η τάξη επιλέγει με ψηφοφορία ένα ζήτημα.
Χρόνος	1 ^η εβδομάδα – 2 ^η εβδομάδα		3 ^η εβδομάδα
Προθεσμία	—————→		

Περιγραφή του μαθήματος

Ετοιμασίες πριν το μάθημα

Για το πρώτο μέρος, τοποθέτηση της «γραμμής της αντιπαράθεσης»: αν είναι απαραίτητο, ο/η εκπαιδευτικός αδειάζει την αίθουσα για τους σκοπούς της δραστηριότητας αντιπαράθεσης.

Για το δεύτερο και το τρίτο μέρος, οδηγίες για τη δραστηριότητα: ο/η εκπαιδευτικός έχει αναρτήσει δύο φύλλα σεμιναρίου στον τοίχο της τάξης.

1. Κινητοποίηση των μαθητών

Προετοιμασία: ο/η εκπαιδευτικός σχηματίζει μια γραμμή στο πάτωμα με ένα κορδόνι, περίπου πέντε μέτρων. Οι μαθητές θα πρέπει να έχουν αρκετό χώρο, ώστε να μπορούν να σταθούν στις δύο πλευρές του κορδονιού, αντικριστά. Αν η τάξη είναι πολύ μικρή ή αν δεν υπάρχει χώρος, η δραστηριότητα μπορεί να γίνει σε διάδρομο.

Ο/η εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να σταθούν όρθιοι, σε κύκλο, γύρω από τη γραμμή. Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός ανακοινώνει:

«Κάθε παιδί θα έπρεπε να μένει έναν χρόνο παραπάνω στο σχολείο».

Ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές να μετακινηθούν σε μία πλευρά της γραμμής

-στην αριστερή, αν υποστηρίζουν την πρόταση αυτή, και στη δεξιά εάν διαφωνούν. Τους δίνονται μερικά λεπτά για να μοιραστούν τα επιχειρήματα και τις ιδέες τους.

Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός ζητά από τις ομάδες να ανταλλάξουν επιχειρήματα, τηρώντας μερικούς κανόνες:

1. Οι δύο πλευρές διατυπώνουν ένα επιχείρημα η μία μετά την άλλη.
2. Όποιος μιλάει δεν διακόπτεται.
3. Οι ομιλητές έχουν 30 δευτερόλεπτα για να εκφράσουν την άποψή τους.

Στη συνέχεια οι μαθητές ανταλλάσσουν επιχειρήματα, όπως σε μία αντιπαράθεση (debate). Μετά από πέντε λεπτά, ή νωρίτερα αν κάποια πλευρά έχει εξαντλήσει τα επιχειρήματά της, ο/η εκπαιδευτικός σταματάει την ανταλλαγή επιχειρημάτων και ζητάει από τους μαθητές να επιστρέψουν στις θέσεις τους – συνιστάται τα καθίσματα να έχουν τοποθετηθεί σε ανοικτό τετράγωνο, ώστε η επικοινωνία να είναι καλύτερη.

2. Εισαγωγή στη δραστηριότητα

2.1 Γιατί η αντιπαράθεση είναι απαραίτητη για τη συμμετοχή στη δημοκρατία

Ο/η εκπαιδευτικός κάνει αναφορά στη δραστηριότητα που προηγήθηκε – ήταν μία αντιπαράθεση. Μέσα σε λίγο χρόνο, έγινε ανταλλαγή πολλών ιδεών και επιχειρημάτων. Δόθηκε η δυνατότητα στους μαθητές να ανταλλάξουν απόψεις για την εμπειρία τους.

Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί πως οι μαθητές θα πρέπει να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους στην αντιγνωμία, διότι πολλές από τις συζητήσεις που γίνονται σε δημοκρατικό περιβάλλον γίνονται με αυτό τον τρόπο. Οι πολίτες απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα της ελεύθερης γνώμης και έκφρασης, αλλά χρειάζονται δεξιότητες αντιπαράθεσης για να τα ασκήσουν.

Ο/η εκπαιδευτικός εξασφαλίζει ότι οι μαθητές κατανοούν και δέχονται αυτό τον ορισμό.

2.2 Διευκρίνιση: τι κάνει ένα θέμα κατάλληλο για συζήτηση;

Ο/η εκπαιδευτικός αναφέρεται στο θέμα –όπως το παρουσίασαν οι μαθητές, ήταν καλό θέμα για αντιπαράθεση. Τι είναι αυτό που το κάνει καλό;

Ο/η εκπαιδευτικός ακούει τις ιδέες και τις προτάσεις των μαθητών τις συνοψίζει στον πίνακα με λέξεις κλειδιά. Αναμένεται ότι θα ανταποκρίνονται στα πέντε κριτήρια ($3^a - 3^e$) του φυλλαδίου για τους μαθητές 8.1.

Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί πως η αντιπαράθεση που έπεται θα γίνει πιο ενδιαφέρουσα, και οι μαθητές θα τη φέρουν εις πέρας με μεγαλύτερη επιτυχία αν γίνει πάνω σε θέμα της επιλογής τους. Γι' αυτό, θα έχουν την ευκαιρία να επιλέξουν θέμα στο επόμενο μάθημα, σε τρεις εβδομάδες. Ως τότε, θα πρέπει να αναπτύξουν προτάσεις για το θέμα πάνω στο οποίο θα γίνει η αντιπαράθεση. Η τάξη θα αποφασίσει στο δεύτερο μάθημα.

Ο/η εκπαιδευτικός διανέμει το φυλλάδιο για τους μαθητές 8.1, κάνει αναφορά στα κριτήρια που πρότειναν οι μαθητές και τους ζητάει να τα συγκρίνουν με τα κριτήρια 3^a έως 3^e του φυλλαδίου. Αν οι μαθητές και ο/η εκπαιδευτικός συμφωνήσουν να αλλάξουν τη λίστα των κριτηρίων, το κάνουν.

2.3 Οδηγίες: συλλογή πληροφοριών σε πίνακα

Ο/η εκπαιδευτικός πλησιάζει στα χαρτιά που είναι τοποθετημένα στον τοίχο και ζητάει από τους μαθητές να διαβάσουν το φυλλάδιο για τους μαθητές 8.1, ενώ σχεδιάζει τον παρακάτω πίνακα:

Ποιο θέμα είναι καλό για αντιπαράθεση;			
Καθημερινότητα ή σχολική ζωή	Κοινωνικά και πολιτιστικά θέματα	Πολιτικά ζητήματα	Άλλα θέματα

Αφού διαβάσουν οι μαθητές το φυλλάδιο, ο/η εκπαιδευτικός αναφέρεται στον πίνακα. Το ζήτημα που συζήτησαν οι μαθητές στην αρχή του μαθήματος ήταν πολιτικής φύσης – με ποιο τρόπο θα πρέπει να οργανωθεί η εκπαίδευση στη χώρα μας. Υπάρχουν, όμως, και άλλα ενδιαφέροντα ζητήματα:

- Πολιτικά
- Κοινωνικά
- Θέματα της καθημερινής σχολικής ζωής
- Άλλα θέματα – άλλες ιδέες.

Οι μαθητές μπορούν είτε να αντλήσουν στοιχεία από τις προσωπικές τους εμπειρίες ή από την τρέχουσα πολιτική ατζέντα, ή να αναζητήσουν άλλες πληροφορίες.

Σ' αυτό το σημείο, οι μαθητές θα έχουν κάποια παραδείγματα. Ο/η εκπαιδευτικός τούς παρακινεί να εκφράσουν τις ιδέες τους. Αν δυσκολεύονται, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να τους βοηθήσει με τα παρακάτω παραδείγματα:

- Καθημερινότητα ή σχολική ζωή: «Τα αυτοκίνητα κάνουν περισσότερο κακό παρά καλό»
- Κοινωνικά ή πολιτιστικά θέματα: «Η τηλεόραση παίζει θετικό ρόλο στην κοινωνία (ή το διαδίκτυο ή τα κινητά τηλέφωνα, κ.λπ.)
- Πολιτικά ζητήματα: «Οι γυναίκες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ισότιμα με τους άνδρες».

2.4 Οδηγίες: τήρηση της προθεσμίας

Τέλος, ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί τον λόγο που υπάρχει καταληκτική προθεσμία. Δίνεται προθεσμία ώστε να δοθεί σε όλους η δυνατότητα να διαβάσουν το υλικό – τένετε σχολικές μέρες πριν τη λήξη του πρώτου μαθήματος. Οι μαθητές πρέπει να καταλάβουν ότι θα επιλέξουν ένα θέμα, αλλά θα πρέπει από πριν να έχουν διαβάσει το υλικό. Αλλιώς, δε μπορούν να ψηφίσουν δημοκρατικά, καθώς η ψηφοφορία θα πρέπει να οργανωθεί αποτελεσματικά μέσα στον χρόνο που διατίθεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Δεν θα υπάρχει χρόνος να διαβάσει κάποιος το υλικό στη διάρκεια του μαθήματος.

Ο/η εκπαιδευτικός υποδεικνύει στους μαθητές που να εναποθέσουν τις σημειώσεις τους και το υλικό.

Τέλος, υπογραμμίζει ότι είναι απαραίτητο οι μαθητές να αποφασίσουν το θέμα πάνω στο οποίο θα γίνει η δραστηριότητα της αντιπαράθεσης.

3. Εργασία σε ομάδες στη σειρά

Οι μαθητές σχηματίζουν ομάδες που εργάζονται μόνες τους, ακολουθώντας τις οδηγίες που δόθηκαν από το φυλλάδιο και στη διάρκεια του μαθήματος. Προσδιορίζουν οι ίδιοι την εργασία τους για το σπίτι.

Μάθημα 2

Προετοιμασία της αντιπαράθεσης

Βασικές δηλώσεις και στρατηγικές αντιπαράθεσης

Ο πίνακας συνοψίζει τις πληροφορίες που χρειάζεται ο/η εκπαιδευτικός ώστε να σχεδιάσει και να διδάξει το μάθημα.

Η **άσκηση στις ικανότητες** αφορά άμεσα την EDC/HRE.

Οι **μαθησιακός στόχος** υποδεικνύει όσα γνωρίζουν και κατανοούν οι μαθητές.

Οι **δραστηριότητες για τους μαθητές**, με τη **μέθοδο**, συγκροτούν το βασικό στοιχείο της διαδικασίας μάθησης.

Ο πίνακας για επιλογή **υλικού** υποστηρίζει την προετοιμασία του μαθήματος.

Ο **προσδιορισμός του διαθέσιμου χρόνου** δίνει ένα αδρό περίγραμμα για τη διαχείριση του χρόνου.

Άσκηση ικανοτήτων	Συμμετοχή: οι μαθητές επιλέγουν με ψηφοφορία. Μέθοδοι και δεξιότητες: εργασία σε ομάδες.
Μαθησιακός στόχος	
Δραστηριότητες για τους μαθητές	Οι μαθητές προετοιμάζουν τον ρόλο τους στην αντιπαράθεση.
Πηγές και υλικό	Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2 – 8.5, 9.1. Πληροφορίες από τα μέσα επικοινωνίας. Μία εφημερίδα και ένα νεανικό περιοδικό.
Μέθοδος	Εργασία σε ομάδες, συνεργατική μάθηση.
Προσδιορισμός διαθέσιμου χρόνου	1. Οι μαθητές επιλέγουν ένα θέμα. (10 λεπτά) 2. Σχηματισμός ομάδων για την αντιπαράθεση. (10 λεπτά) 3. Εργασία σε ομάδες. (10 λεπτά)

Επιπρόσθετες πληροφορίες

Η ενότητα αποτελείται από δύο δραστηριότητες: 1. οι μαθητές επιλέγουν θέμα για αντιπαράθεση, και 2. οι μαθητές σχηματίζουν ομάδες και προετοιμάζονται για την αντιπαράθεση, με τους διαφορετικούς τους ρόλους: οι δύο αντιπαρατιθέμενες ομάδες (η «θετική» ή η ομάδα υποστήριξης του θέματος, και η «αρνητική» ή η ομάδα εναντίον του θέματος)

Στο μεγαλύτερο μέρος του μαθήματος, οι μαθητές θα προετοιμάσουν την αντιπαράθεση. Γι' αυτό τον λόγο, είναι απαραίτητο να κάνουν την ψηφοφορία ομαλά και αποτελεσματικά.

Επειδή το να δουν τα μέλη των ομάδων των δημοσιογράφων την ιστορία τους δημοσιευμένη σε πραγματική εφημερίδα θα είναι κάτι συναρπαστικό, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει, και αν οι μαθητές συμφωνήσουν, να σκεφτούν τρόπους προσέγγισης μιας εφημερίδας.

1. Οι μαθητές επιλέγουν ένα θέμα

Στο πρώτο μάθημα, ο/η εκπαιδευτικός συντονίζει. Ευχαριστεί τους μαθητές για την παραγωγή τόσων πολλών και ενδιαφερουσών ιδεών. Στη συνέχεια, εξηγεί τη διαδικασία.

Οι μαθητές θα πρέπει να έχουν διαβάσει τις ιδέες και το υλικό που παρήγαγαν οι συμμαθητές τους, και να έχουν αποφασίσει για το θέμα που θα ήθελαν να απασχολήσει την αντιπαράθεση (debate). Δύο μαθητές θα διεξάγουν την ψηφοφορία. Ο ένας ρωτάει κάθε μαθητή για την επιλογή του. Ο δεύτερος σημειώνει τα θέματα στον πίνακα, βάζοντας ειδικό σημάδι στην περίπτωση που κάποιο θέμα επαναλαμβάνεται. Στη συνέχεια, τα θέματα κατατάσσονται σε σειρά, και η τάξη επιλέγει ανάμεσα στα τρία που συγκεντρώνουν τις προτιμήσεις των περισσότερων μαθητών.

2. Σχηματισμός ομάδων για την αντιπαράθεση

Ο/η εκπαιδευτικός ανακοινώνει ότι ήρθε η ώρα να προετοιμαστούν οι μαθητές για την αντιπαράθεση. Η διαδικασία ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες και οι μαθητές σχηματίζουν ομάδες που θα έχουν διαφορετικούς ρόλους.

Διανέμεται στους μαθητές το φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2. Το διαβάζουν από μέσα τους. Κάνουν διευκρινιστικές ερωτήσεις, στις οποίες απαντούν κατά προτίμηση οι συμμαθητές τους ή ο/η εκπαιδευτικός. Είναι απαραίτητο να κατανοήσουν οι μαθητές τον ρόλο της κάθε ομάδας.

Οι μαθητές συμμετέχουν σε μια από τις παρακάτω ομάδες. Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται οι ομάδες που συμμετέχουν στην αντιπαράθεση και τα φυλλάδια που θα χρειαστεί κάθε μία. Οι ομάδες που θα αντιπαρατεθούν θα πρέπει να έχουν ένα παραπάνω μέλος για την περίπτωση που κάποιο μέλος τους απουσιάσει την ημέρα της αντιπαράθεσης.

Οι δύο συντονιστές μοιράζονται τα καθήκοντα της διεξαγωγής της αντιπαράθεσης και της ψηφοφορίας του ακροατηρίου. Αν απουσιάσει ένας από τους δύο, ο άλλος αναλαμβάνει και τους δύο ρόλους.

Ομάδα	Αριθμός μελών (+ αναπληρωματικά μέλη)	Φυλλάδιο για τους μαθητές αρ.
Ομάδα 1, «θετικοί»	5 (+1)	8.3
Ομάδα 2, «αρνητικοί»	5 (+1)	8.3
Πρώτος και δεύτερος συντονιστής	2	8.2, 8.4, 8.5
Ομάδες δημοσιογράφων (εφημερίδων, νεανικών περιοδικών)	3 x 2	8.6, 9.1
Ακροατήριο	Υπόλοιποι μαθητές	8.5

Ο παραπάνω πίνακας σχεδιάζεται με στήλες στον πίνακα τοίχου ή σε χαρτί σεμιναρίου. Οι μαθητές γράφουν τα ονόματά τους στην ομάδα της επιλογής τους. Αν σε μια ομάδα εγγραφούν πολλά μέλη, ο/η εκπαιδευτικός και η τάξη αποφασίζουν με ποιο τρόπο θα αντιμετωπίσουν το θέμα. Είναι θέμα της τάξης, όχι του/της εκπαιδευτικού. Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι μαθητές δείχνουν διάθεση συνεργασίας και οι ομάδες σχηματίζονται γρήγορα με ικανοποιητικά αποτελέσματα για τους μαθητές.

3. Προετοιμασία της αντιπαράθεσης

Οι ομάδες παίρνουν ένα αντίγραφο των φυλλαδίων για τους μαθητές ως εξής: οι ομάδες 1 και 2 το φυλλάδιο 8.3, το ακροατήριο το φυλλάδιο 8.4 και το φυλλάδιο 8.5 οι δημοσιογράφοι. Οι ομάδες στον χρόνο του δεύτερου μισού του μαθήματος οργανώνουν τις δραστηριότητές τους και, αν το θεωρήσουν απαραίτητο, μπορούν προγραμματίσουν κάποια εργασία για το σπίτι. Ο/η εκπαιδευτικός λειτουργεί ως παρατηρητής και προπονητής. Ως προπονητής, ο/η εκπαιδευτικός δεν πλησιάζει τις ομάδες, δε διαβάζει τις σημειώσεις τους, ούτε συμμετέχει στην παραγωγή αποτελεσμάτων. Αν οι ομάδες χρειαστούν βοήθεια,

προσεγγίζουν τον δάσκαλο. Στην αντίθετη περίπτωση, έχουν την ελευθερία και την ευθύνη να εργαστούν όπως νομίζουν. Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι μαθητές εκτιμούν την εμπιστοσύνη που τους αποδίδεται και ως αποτέλεσμα κινητοποιούνται και ενθαρρύνονται.

Ο/η εκπαιδευτικός προμηθεύει τους δημοσιογράφους με ένα φύλλο της εφημερίδας ή του περιοδικού του είδους που εκπροσωπούν (ημερήσιος ή ειδικός τύπος, νεανικό περιοδικό) ώστε να φανταστούν το είδος, τον χαρακτήρα και το αναγνωστικό κοινό που απευθύνεται η εφημερίδα ή το περιοδικό, και άρα το είδος του άρθρου που θα γράψουν.

Αν υπάρχει η δυνατότητα, ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές, πριν από την αρχή του δεύτερου μαθήματος, να διαμορφώσουν τα θρανία και τις καρέκλες στο σχήμα που προτείνεται στο φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2.

Μάθημα 3

Συζητούμε - αποφασίζουμε - ανακοινώνουμε

Δημόσια αντιπαράθεση και λήψη αποφάσεων

Ο πίνακας συνοψίζει τις πληροφορίες που χρειάζεται ο/η εκπαιδευτικός ώστε να σχεδιάσει και να διδάξει το μάθημα.

Η άσκηση στις ικανότητες αφορά άμεσα την EDC/HRE.

Οι μαθησιακός στόχος υποδεικνύει όσα γνωρίζουν και κατανοούν οι μαθητές.

Οι δραστηριότητες για τους μαθητές, με τη **μέθοδο**, συγκροτούν το βασικό στοιχείο της διαδικασίας μάθησης.

Ο πίνακας για επιλογή **υλικού** υποστηρίζει την προετοιμασία του μαθήματος.

Ο προσδιορισμός του διαθέσιμου χρόνου δίνει ένα αδρό περίγραμμα για τη διαχείριση του χρόνου.

Άσκηση ικανοτήτων	Ελεύθερη έκφραση, διαφωνία με έναν αντίδικο, συνεργασία σε ομάδα. Παρατήρηση και αξιολόγηση της ανταλλαγής επιχειρημάτων.
Μαθησιακός στόχος	Αναλόγως με το θέμα που συζητείται.
Δραστηριότητες για τους μαθητές	Οι μαθητές λαμβάνουν μέρος, παρατηρούν και παρακολουθούν μια αντιπαράθεση. Ανάθεση αρμοδιοτήτων για την προετοιμασία του μαθήματος ανατροφοδότησης.
Πηγές και υλικό	Φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2 – 8.5, 9.1.
Μέθοδος	Δημόσια αντιπαράθεση, ομαδική εργασία (ψηφοφορία), ανατροφοδότηση.
Προσδιορισμός διαθέσιμου χρόνου	Δημόσια αντιπαράθεση, ομαδική εργασία (ψηφοφορία), ανατροφοδότηση. 2. Ψηφοφορία του ακροατηρίου. (10 λεπτά) 3. Εργασία στο σπίτι: σημειώσεις αξιολόγησης της διαδικασίας. (5 λεπτά)

Επιπρόσθετες πληροφορίες

Σ' αυτό το μάθημα, πραγματοποιείται η κεντρική δραστηριότητα όλης της ενότητας, η αντιπαράθεση. Η εκτενής προετοιμασία που έγινε στο προηγούμενο μάθημα ήταν σκόπιμη, ώστε να βοηθήσει τους μαθητές να παίξουν το ρόλο τους με αυτοπεποίθηση.

Οι συντονιστές έχουν την ευθύνη να διαχειριστούν την αντιπαράθεση, και την ψηφοφορία του ακροατηρίου.

Ο/η εκπαιδευτικός εισάγει τη διαδικασία και εξάγει συμπεράσματα στο τέλος. Λειτουργεί πρωταρχικά ως παρατηρητής.

Τα φυλλάδια για τους μαθητές γνωστοποιούν στους μαθητές τους κανόνες και τις οδηγίες για τον τρόπο που θα παίξουν τον ρόλο τους. Αυτή η μέθοδος αποτελεί τυπικό παράδειγμα μάθησης μέσω

δραστηριοτήτων: το μάθημα έχει σχεδιαστεί να γίνει μέσω διαφορετικών δραστηριοτήτων σε ένα αυστηρό πλαίσιο κανόνων και σχεδιασμού, όπου ο/η εκπαιδευτικός δεν παίρνει τον λόγο σχεδόν ποτέ. Όμως, οι μαθησιακοί στόχοι που έχει κατά νου λειτουργούν σε όλη τη διάρκεια του μαθήματος, περισσότερο από την μετωπική διδασκαλία, καθ' ότι οι μαθητές έχουν αναλάβει τις ευθύνες τους.

Περιγραφή του μαθήματος

Στο φυλλάδιο για τους μαθητές 8.4 (ο ρόλος των συντονιστών) δίνεται λεπτομερής περιγραφή για τον τρόπο που θα διενεργηθεί η αντιπαράθεση και η ψηφοφορία του ακροατηρίου. Γι' αυτό τον λόγο, η περιγραφή των βημάτων μπορεί να είναι σύντομη.

1. Η αντιπαράθεση

Ο/η εκπαιδευτικός ανακοινώνει το περιεχόμενο του μαθήματος: η αντιπαράθεση, στη συνέχεια η ψηφοφορία του ακροατηρίου και τέλος η ανατροφοδότηση. Αν είναι απαραίτητο, ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές να τοποθετήσουν τα θρανία και τις καρέκλες σύμφωνα με το σχέδιο που προτείνεται στο φυλλάδιο για τους μαθητές 8.2.

Αναλαμβάνει ο πρώτος συντονιστής. Οι μαθητές παίρνουν τις θέσεις τους ως ομάδες που θα αντιπαρατεθούν, συντονιστές, ακροατήριο και δημοσιογράφοι. Ο/η εκπαιδευτικός κάθεται στο ακροατήριο, κατά προτίμηση σε πίσω σειρά. Οι μαθητές θα πρέπει να μην έχουν τη δυνατότητα να απευθύνονται στον δάσκαλο, αλλά ο ένας στον άλλο. Παίζουν τον ρόλο τους και ο/η εκπαιδευτικός ακούει.

2. Η ψηφοφορία του ακροατηρίου

Ο δεύτερος συντονιστής συντονίζει τη συζήτηση του ακροατηρίου και την ψηφοφορία. Κατά τη συζήτηση, ο/η εκπαιδευτικός αλλάζει θέση και παρατηρεί τους μαθητές από απόσταση. Την ώρα που οι μαθητές ως ακροατήριο συζητούν και ψηφίζουν, οι ομάδες που αντιπαρατέθηκαν και οι δημοσιογράφοι απλώς παρακολουθούν.

Μετά από πέντε λεπτά, ο συντονιστής κλείνει τη συζήτηση και διεξάγει την ψηφοφορία. Μετά το τέλος της καταμέτρησης, παίρνει τον λόγο ο/η εκπαιδευτικός.

3. Εργασία για το σπίτι: σκέψεις για τη συνέχεια (μάθημα 4)

Ο/η εκπαιδευτικός ευχαριστεί τους συντονιστές για τον τρόπο που διαχειρίστηκαν τη "μερίδα του λέοντος" στο μάθημα. Στη συνέχεια ευχαριστεί τους μαθητές και το ακροατήριο, και επαινεί ανάλογα. Η στιγμή δεν είναι κατάλληλη για κριτική ή παρατηρήσεις. Στο τέταρτο μάθημα υπάρχει χρόνος για ανατροφοδότηση και σκέψεις για το μάθημα της αντιπαράθεσης και της ψηφοφορίας. Καλό είναι ο/η εκπαιδευτικός να τληροφορήσει τους μαθητές ανάλογα.

Στη συνέχεια, ζητάει από τους μαθητές, εκτός από τους δημοσιογράφους, να σκεφτούν τα συναισθήματα, τις εντυπώσεις και τις ιδέες τους για την αντιπαράθεση, την ψηφοφορία και τη συζήτηση που ακολούθησε. Τους ζητάει να ετοιμάσουν ένα μικρό κείμενο για το επόμενο μάθημα, λαμβάνοντας υπόψη τα παρακάτω βασικά ερωτήματα:

1. Πείτε τη γνώμη σας για το θέμα της αντιπαράθεσης. Εξηγήστε ποιο επιχείρημα σάς έπεισε περισσότερο ώστε να διαμορφώσετε άποψη.
2. Σχολιάστε και περιγράψτε τις επιπτώσεις που είχαν οι κανόνες στην αντιπαράθεση και ιδιαίτερα το χρονικό όριο του ενός λεπτού.

Οι δημοσιογράφοι πρόκειται να γράψουν άρθρο, οπότε δεν θα ήταν καλό να συμμετάσχουν στα παραπάνω. Ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από έξι μαθητές να αποφασίσουν τον τρόπο που θα γνωστοποιηθούν τα άρθρα – με ανάρτηση δύο ή τριών αντιγράφων στον τοίχο ή με διανομή προσωπικών αντιγράφων σε κάθε μαθητή.

Μάθημα 4**Μια αντιπαράθεση - διαφορετικές προοπτικές****Οι μαθητές συζητούν για την αντιπαράθεση**

Ο πίνακας συνοψίζει τις πληροφορίες που χρειάζεται ο/η εκπαιδευτικός ώστε να σχεδιάσει και να διδάξει το μάθημα.

Η άσκηση στις ικανότητες αφορά άμεσα την EDC/HRE.

Οι μαθησιακός στόχος υποδεικνύει όσα γνωρίζουν και κατανοούν οι μαθητές.

Οι δραστηριότητες για τους μαθητές, με τη **μέθοδο**, συγκροτούν το βασικό στοιχείο της διαδικασίας μάθησης.

Ο πίνακας για επιλογή **υλικού** υποστηρίζει την προετοιμασία του μαθήματος.

Ο προσδιορισμός του διαθέσιμου χρόνου δίνει ένα αδρό περίγραμμα για τη διαχείριση του χρόνου.

Άσκηση ικανοτήτων	Ανάλυση και κριτική της κοινής εμπειρίας.
Μαθησιακός στόχος	Τα μέσα επικοινωνίας κατασκευάζουν την αντίληψή μας για την πραγματικότητα. Οι κανόνες εξασφαλίζουν ίσες ευκαιρίες στην άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
Δραστηριότητες για τους μαθητές	Οι μαθητές συγκρίνουν άρθρα σχετικά με την αντιπαράθεση. Οι μαθητές συζητούν για την εμπειρία της αντιπαράθεσης.
Πηγές και υλικό	Άρθρα που έγραψαν οι μαθητές. Υλικό για εκπαιδευτικούς 9.1.
Μέθοδος	Παρουσιάσεις. Συζήτηση.
Προσδιορισμός διαθέσιμου χρόνου	1. Παρουσίαση τριών άρθρων και συζήτηση. (15 λεπτά) 2. Συζήτηση για τον τρόπο που επέδρασαν οι κανόνες στην αντιπαράθεση. (15 λεπτά) 3. Ανατροφοδότηση. (5 λεπτά)

Επιπρόσθετες πληροφορίες

Οι μαθητές σχολιάζουν το μάθημα από δύο πλευρές: του περιεχομένου και του πλαισίου κανόνων. Υπάρχει περίπτωση οι μαθητές να ενδιαφερθούν περισσότερο για τη μια πλευρά από την άλλη, με αποτέλεσμα να εστιάσουν βαθύτερα και να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο σε ένα θέμα.

Η συζήτηση δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να εκφράσουν την άποψή τους για το σύνολο της ενότητας.

Οι μαθητές έχουν προετοιμάσει όσα θα πουν. Με αυτό τον τρόπο είναι ευκολότερο να εκφραστούν όλοι στη διάρκεια του μαθήματος. Γι' αυτό, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί και πρέπει να διαθέσει αρκετό χρόνο

για να μιλήσουν οι μαθητές. Είναι πιθανό οι συνεισφορές των μαθητών να εξαντλήσουν όλο το μάθημα (βλ. τα βασικά ερωτήματα πάνω στα οποία προετοιμάστηκαν οι μαθητές). Ο/η εκπαιδευτικός συντονίζει το μάθημα και με σύντομες παρεμβάσεις του καθοδηγεί τη συζήτηση και στο τέλος, βγάζει τα τελικά συμπεράσματα.

Περιγραφή του μαθήματος

Αποσαφήνιση της ατζέντας του μαθήματος

Ο/η εκπαιδευτικός παρουσιάζει την ατζέντα του μαθήματος και υπογραμμίζει ότι συνδέεται με τα βασικά ερωτήματα που είχαν οι μαθητές για την εργασία τους στο σπίτι. Αν οι μαθητές συμφωνήσουν και δεν προτείνουν να ασχοληθούν περισσότερο με ένα συγκεκριμένο σημείο, ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί την πρώτη φάση του μαθήματος.

1. Τρία άρθρα και συζήτηση

Ο/η εκπαιδευτικός ανακοινώνει ότι οι τρεις ομάδες δημοσιογράφων θα παρουσιάσουν τα άρθρα τους. Οι μαθητές πρέπει να ακούσουν και να συγκρίνουν τη δημοσιογραφική εργασία για τρεις διαφορετικούς τύπους εφημερίδων. Οι μαθητές θα πρέπει να κρατήσουν σημειώσεις, ώστε να μπορέσουν να συγκρίνουν τα άρθρα. Ο/η εκπαιδευτικός δίνει διευκρινήσεις για τη μέθοδο, σχεδιάζοντας μια απλή φόρμα στον πίνακα:

Άρθρο	αρ. 1	αρ. 2	αρ. 3
Γλώσσα - έκφραση			
...			
...			
...			
Κριτική			

Ο/η εκπαιδευτικός αναφέρεται στα άρθρα μόνο με τον αριθμό τους, αφήνοντας τους μαθητές να περιγράψουν το άρθρο τους. Η γλώσσα και η έκφραση προσφέρονται για τη σύγκριση των άρθρων. Οι μαθητές είναι ελεύθεροι να σημειώσουν ό,τι παρατηρούν. Αν έχουν προτίμηση σε έναν τύπο εφημερίδας ή άρθρου, θα πρέπει να το δικαιολογήσουν.

Αφού ο/η εκπαιδευτικός σιγουρεύετεί ότι δεν υπάρχουν άλλες ερωτήσεις για το τι κάνει πτοιος, δίνει το βήμα στις τρεις ομάδες των δημοσιογράφων. Οι ρεπόρτερ διαβάζουν τα άρθρα τους ο ένας μετά τον άλλον, χωρίς συζήτηση ή σχόλια ανάμεσα στις παρουσιάσεις.

Στη συνέχεια, οι μαθητές κοινοποιούν τα σχόλιά τους. Ο/η εκπαιδευτικός ακούει και τους παροτρύνει να εξηγήσουν τα κριτήρια που χρησιμοποίησαν για να συγκρίνουν ή να κρίνουν τα άρθρα.

Ο/η εκπαιδευτικός κλείνει τη συζήτηση με μερικά καταληκτικά σχόλια, υπογραμμίζοντας μια βασική πτυχή: οι τρεις ομάδες δημοσιογράφων παρακολούθησαν την ίδια αντιπαράθεση, αλλά τα άρθρα που παρήγαγαν για τον αναγνωστικό τους κοινό διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Αυτό αποδεικνύει ότι τα μέσα μεταβιβάζουν την πραγματικότητα σε όσους δεν ήταν παρόντες στο γεγονός, κατασκευάζοντάς την – επιλέγοντας και υπογραμμίζοντας κάποια στοιχεία, παραλείποντας ή υποτιμώντας άλλα. Προς υποστήριξη των λεγομένων του, ο/η εκπαιδευτικός, μπορεί να αναφερθεί σε συγκεκριμένες λεπτομέρειες των άρθρων ή στα σχόλια των μαθητών (βλ. υλικό για εκπαιδευτικούς 9.1).

2. Αναστοχασμός: πώς επέδρασαν οι κανόνες στην αντιπαράθεση;

Για μια ακόμη φορά, ο/η εκπαιδευτικός ζητάει τις απόψεις των μαθητών. Ο/η εκπαιδευτικός ακούει, οι μαθητές κάνουν το ίδιο. Είναι επόμενο κάποια από τα σχόλια να είναι αρκετά κριτικά (το χρονικό όριο είναι «αντιδημοκρατικό», δεν επιτρέπει την ελεύθερη έκφραση), και κάποιοι άλλοι μαθητές μπορεί να είναι υπέρ των κανόνων.

Στη διάρκεια της συζήτησης, ο/η εκπαιδευτικός θα μπορούσε να ζητήσει εκτιμήσεις των μαθητών ως προς το τι θα γινόταν αν δεν υπήρχε όριο χρόνου. Οι μαθητές θα συνειδητοποιήσουν ότι η αντιπαράθεση θα διαρκούσε περισσότερο, ενώ η οικονομία του μαθήματος θέτει από τη φύση της απόλυτα χρονικά όρια, οπότε οι κανόνες συνυπολογίζουν την πραγματικότητα και μοιράζουν κατάλληλα τον χρόνο, ομολογουμένως σε μικρά κομμάτια. Οι ομιλητές θα πρέπει να σχολιάσουν τη δική τους εμπειρία για το χρονικό όριο: τους έδωσε την ευκαιρία να εστιάσουν στα βασικά σημεία που ήθελαν να παρουσιάσουν;

3. Σύντομος τελικός σχολιασμός

Σε αυτό το σημείο, οι μαθητές κάνουν γενικά σχόλια.

Ο/η εκπαιδευτικός δεν θα πρέπει να αποπειραθεί να δικαιολογήσει τη δουλειά του ενώπιοι της κριτικής, ούτε να εξουδετερώσει τις κριτικές παρατηρήσεις. Οι μαθητές ανέλαβαν μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων και της ευθύνης του μαθήματος, οπότε η επιτυχία ή αποτυχία ανήκει τόσο σ' αυτούς όσο και στον/στην εκπαιδευτικό. Αν δεν το έχουν αντιληφθεί ήδη οι μαθητές, ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να το τονίσει.

Αν οι μαθητές ευχαριστήθηκαν την αντιπαράθεση, ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να προτείνει μια επέκταση της δραστηριότητας, για παράδειγμα τη δημιουργία λέσχης αντιπαραθέσεων, η οποία θα μπορούσε να ασχοληθεί με θέματα που προτείνουν οι μαθητές. Οι λέσχες αντιπαραθέσεων συνηθίζονται στις αγγλόφωνες χώρες του κόσμου, αλλά και μεταξύ των εκπαιδευτικών της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας. Στο διαδίκτυο, υπάρχει πλούσιο υλικό για εκπαιδευτικούς και μαθητές που ενδιαφέρονται για τις αντιπαραθέσεις (debate).

Υλικό για εκπαιδευτικούς 8.1

Γιατί η ελευθερία εξαρτάται από την πλαισίωσή της με κανόνες και νόμους

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα σ' αυτή την ενότητα

Αλληλεξάρτηση λόγω έλλειψης χρόνου

Η πολυτιμότερη πηγή δίδασκαλίας και μάθησης, και γενικά στη ζωή μας, είναι ο χρόνος. Οι εκπαιδευτικοί, ως επαγγελματίες, αντιμετωπίζουν συνέχεια το ζήτημα της καλύτερης αξιοποίησης του χρόνου στην τάξη. Στη συνεργατική μάθηση, οι μαθητές αναλαμβάνουν μέρος αυτής της ευθύνης. Ο προ-οργανωτής αυτής της ενότητας θα λειτουργήσει μόνο αν οι μαθητές αποδεχτούν την ευθύνη να χρησιμοποιήσουν τον χρόνο για να διαβάσουν το υλικό που συνέλεξαν οι άλλοι, πριν το πρώτο μάθημα. Στο πρώτο μάθημα μπορούν να αφιερωθούν μόνο έως 10 λεπτά, ώστε οι τέσσερις ομάδες να επιλέξουν το θέμα της αντιπαράθεσης. Αν δεν έχουν διαβάσει το υλικό εκ των προτέρων, η τάξη δεν θα έχει διαμορφώσει πλήρη άποψη ώστε να επιλέξει – το παραπάνω αποτελεί παράδειγμα για το πόσο εξαρτόμαστε ο ένας από τον άλλον (αλληλεξάρτηση).

Οι αυστηροί κανόνες προστατεύουν την ελευθερία λόγου

Η αντιπαράθεση πρέπει να διεξαχθεί μέσα σε συγκεκριμένο χρόνο. Όλοι οι ομιλητές έχουν ίσα δικαιώματα ελευθερίας σκέψης και έκφρασης. Οπότε, ο διαθέσιμος χρόνος ομιλίας θα πρέπει να μοιραστεί ισότιμα, ένα λεπτό για κάθε παρέμβαση. Φαίνεται παράδοξο, αλλά οι αυστηροί κανόνες είναι απαραίτητοι για την προστασία της ελευθερίας μας. Η χρήση χρονικού ορίου λειτουργεί με δύο τρόπους: ο χρόνος ομιλίας του καθενός είναι εγγυημένος και ισότιμος, και συνάμα περιορίζει κάθε ομιλητή σε συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο. Οι ομιλητές, λοιπόν, πρέπει να προετοιμάσουν με προσοχή όσα θέλουν να πουν. Να εστιάσουν στα βασικά επιχειρήματα και να αφήσουν ο, τιδήποτε έχει λιγότερη σημασία, ώστε να κάνουν το σχόλιό τους ξεκάθαρο και σύντομο.

Ελευθερία και ορισμός πλαισίου

Η ελευθερία δράσης και έκφρασης των μαθητών μπαίνει σε πλαίσιο, ή περιορίζεται και προσδιορίζεται με δύο τρόπους: πρώτον, μέσω του διαθέσιμου χρόνου μάθησης – η διδακτική ώρα διαρκεί 40 λεπτά, οπότε αφού η αντιπαράθεση πρέπει να χωρέσει σε μια ώρα δε μπορεί να διαρκέσει πάνω από 20 λεπτά, διότι στην ίδια διδακτική ώρα πρέπει να χωρέσουν και άλλα πράγματα. Δεύτερον, οι κανόνες της αντιπαράθεσης δίνουν σε κάθε ομιλητή ίσο, αλλά αυστηρά περιορισμένο χρόνο ενός λεπτού ανά παρέμβαση. Τα πλαίσια έχουν διαρθρωτική – στη ζωή μας υπάρχει έλλειψη χρόνου – και πολιτική, τεχνητή διάσταση: οι κανόνες ορίζουν πλαίσια χωρίς τα οποία δεν θα μπορούσαμε να απολαμβάνουμε τις ελευθερίες μας χωρίς να παραβιάζουμε τα δικαιώματα των άλλων. Η έλλειψη χρόνου δεν αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης, αντίθετα από την πλαισίωσή του από κανόνες που είναι διαπραγματεύσιμη.

Το σχολείο είναι όπως στη ζωή

Η διαλεκτική της ελευθερίας και του ορισμού πλαισίων, που έχει τις ρίζες της στην παγκόσμια έλλειψη χρόνου, συμβαίνει στο σχολείο ακριβώς όπως στην πραγματική δημόσια ζωή. Κυριολεκτικά, στο σχολείο τα πράγματα γίνονται όπως και στη ζωή.